

Lauseenvastike tekee päälauseesta ja sivulauseesta yhden lauseen. Lauseen, jossa on lauseenvastike, voi siis muuttaa pää- ja sivulauseeksi. Pää- ja sivulause yhdistyvät toisiinsa konjunktiolla, esimerkiksi että, kun, jotta.

Esimerkiksi: Voitko käydä kaupassa, kun tulet töistä?

voitko käydä kaupassa on **päälause** kun tulet töistä on **sivulause**.

Lauseenvastike: Voitko käydä kaupassa töistä **tullessasi**?

tullessasi on lauseenvastike. Nyt on vain yksi lause, ei pää- ja sivulausetta. *tullessasi* korvaa *kun tulet* -persoonamuotoisen verbin ja konjunktion. Lauseenvastike ei ole persoonamuotoinen verbi, vaikka se voi korvata sellaisen.

Merkitys pysyy samana, oli lauseessa sitten sivulause tai lauseenvastike.

Lauseenvastikkeita käytetään aika paljon kirjoitetussa kielessä, mutta ei usein puhekielessä.

Tässä ensimmäisessä osassa keskitymme lauseenvastikkeeseen, joka **korvaa kun-sivulauseen**. Lauseenvastikkeita on myös muita, ja katsomme niitä lisää ensi viikolla.

kun-lauseenvastike vastaa kysymykseen milloin? Se kuvaa aikaa. Jotakin tapahtuu samaan aikaan tai ennen jotain toista asiaa.

a. Asiat tapahtuvat yhtä aikaa

Kaksi asiaa tapahtuu samaan aikaan. Ne voi yhdistää joko kun-konjunktiolla tai lauseenvastikkeella, merkitys pysyy samana.

Esimerkiksi: Kuuntelen musiikkia aina, kun lenkkeilen.

Lauseenvastike: Kuuntelen musiikkia aina lenkkeillessäni.

Matkoillaan he nauttivat, kun he saavat syödä ulkona.

Lauseenvastike: Matkoillaan he nauttivat saadessaan syödä ulkona.

Olli nauraa, kun hän katsoo hauskaa tv-ohjelmaa.

Lauseenvastike: Olli nauraa katsoessaan hauskaa tv-ohjelmaa.

Kun kurssi alkoi, en vielä osannut kunnolla aikamuotoja.

Lauseenvastike: Kurssin alkaessa en vielä osannut kunnolla aikamuotoja.

Näissä esimerkeissä pää- ja sivulauseen tai lauseenvastikkeen tarkoittamat tekemiset tapahtuvat samaan aikaan. Esimerkiksi samaan aikaan kun lenkkeilen (juoksen) kuuntelen myös musiikkia. Tämän lauseenvastikkeen tunnus on **-essa-**. Se tulee verbin perusmuotoon, josta viimeinen a tai ä

menee pois. Jos verbi loppuu -e (kun olet ottanut viimeisen a pois) ensin tulee i (katso lukea-esimerkki). K, P, T on sama kuin verbin perusmuodossa.

Esimerkiksi:

istua	istuessa	syödä	syödessä
lukea	lukeissa	juoda	juodessa
antaa	antaessa	kävellä	kävellessä
mennä	mennessä	pelata	pelatessa
harjoitella	harjoitellessa	tavata	tavatessa
valita	valitessa	harkita	harkitessa

b. Toinen tapahtuu tulevaisuudessa

Lauseenvastikkeen tarkoittama tapahtuma voi tarkoittaa myös tulevaisuutta.

Kun työt alkavat (tulevaisuudessa), minulla ei jää enää näin paljon vapaa-aikaa.

Lauseenvastike: Töiden alettua minulla ei jää enää näin paljon vapaa-aikaa.

Kun Aino on parantunut korvatulehduksesta (joskus tulevaisuudessa, myöhemmin), aiomme mennä taas uimaan koko perheen kanssa (sen jälkeen, kun Aino on parantunut).

Lauseenvastike: Ainon parannuttua korvatulehduksesta aiomme mennä taas uimaan koko perheen kanssa.

Kun kevät tulee ja valon määrä lisääntyy, sinun mielialasi varmasti nousee.

Lauseenvastike: Kevään tullessa ja valon lisääntyessä sinun mielialasi varmasti nousee.

c. kun-lause on tapahtunut aiemmin, eli ennen päälauseetta

Jaakko pääsi viimein lääkäriin, kun hän oli odottanut yli tunnin.

Lauseenvastike: Jaakko pääsi viimein lääkäriin odotettuaan yli tunnin.

Kun kurssi on loppunut, osaat jo tämän kaiken hyvin.

Lauseenvastike: Kurssin loputtua osaat jo tämän kaiken hyvin!

Kun vieraat olivat lähteneet, makasin vain sohvalla loppuillan.

Lauseenvastike: Vieraiden lähdettyä makasin vain sohvalla loppuillan.

Jouduin palaamaan takaisin, kun huomasin, että olin unohtanut työpaperit kotiin.

Lauseenvastike: Jouduin palaamaan takaisin huomattuani, että olin unohtanut työpaperit kotiin.

Tämän lauseenvastikkeen tunnus on **-tua-**

Verbityyppi 1: Verbityypissä 1 päätteessä on kaksi tt: **-ttua-** lauseenvastike tulee verbin minämuotoon eli heikkoon muotoon. Jos verbi loppuu -a- se muuttuu e.

minä istun	istuttua	minä odotan	odotettua
minä luen	luettua	minä soitan	soitettua
minä annan	annettua	minä ostan	ostettua

Muut verbityypit: verbityyppi 2 da/dä pois, verbityyppi 3: toinen konsonantti ja viimeinen vokaali pois, verbityypit 4-6 viimeinen a pois.

syö dä	syötyä	kävell ä	käveltyä
juo da	juotua	menn ä	mentyä
sa ada	saatua	opiskell a	opiskeltua
pelat a	pelattua	häirit ä	häirittyä
tavata	tavattua	harkit a	harkittua

Päälauseen ja sivulauseen **tekijä voi olla sama tai eri**

Jos tekijä on **sama**, lauseenvastikkeen lopussa täytyy olla **omistusliite**.

Esimerkiksi: Joudu**in** palaamaan takaisin, kun huomas**in**, että ol**in** unohtanut työpaperit kotiin.

Lauseenvastike: Joudu**in** palaamaan takaisin huomattu**ani**, että ol**in** unohtanut työpaperit kotiin.

Jos tekijä on eri, se tulee genetiiviin.

Kun **vieraat** olivat lähteneet, makas**in** vain sohvalla loppuillan.

Lauseenvastike: **Vieraiden** lähdettyä makas**in** vain sohvalla loppuillan.

Kun **kurssi** alkoi, **en** vielä osannut kunnolla aikamuotoja.

Lauseenvastike: Kurssi**n** alkaessa **en** vielä osannut kunnolla aikamuotoja.

Kun-lauseenvastike voi olla myös passiivissa.

Kun **tutkitaan** geenejä, voidaan löytää syitä sairauksiin.

Lauseenvastike: Geenejä tutkittaessa voidaan löytää syitä sairauksiin.

Kun elokuvasalista **poistutaan**, käytetään alaovia.

Lauseenvastike: Elokuvasalista poistuttaessa käytetään alaovia.

Kun **kirjoitetaan** virallista viestiä, on tärkeää muistaa oikeat tervehdykset.

Lauseenvastike: Virallista viestiä kirjoitettaessa on tärkeää muistaa oikeat tervehdykset.

Kun-sivulause voi olla **ennen tai jälkeen päälauseen, niin myös lauseenvastike.**

Kun lapset nukkuvat, minulla on aikaa tehdä omia asioitani.

Lauseenvastike: Lasten nukkuessa minulla on aikaa tehdä omia asioitani.

Kuuntelin vierestä, kun he juttelivat työasioistaan.

Lauseenvastike: Kuuntelin vierestä heidän jutellessaan työasioistaan.